

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Mali oglasi, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Mali oglasi trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 7

Sreda, 24. januarja 1934

Leto IX

Navdušenje delavstva za ustanovitev svoje politične stranke

Oglasila se je tudi Ljubljana in nje okolica. — Soglasen sklep za ustanovitev stranke

Minulo nedeljo ob 10. uri dopoldne se je vršilo v Ljubljani v veliki dvorani Delavske zbornice dobro obiskano zborovanje delavskih zapupnikov (okoli 150), ki je jasno pokazalo,

da ima delavstvo velik interes na političnem udejstvanju.

Sodrugji in sodružice najrazličnejših strok, in od najstarejših do najmlajših, so prišli z iskrenim namenom, da sodelujejo v obnovljenem političnem delavskem gibanju.

V imenu akcijskega odbora je otvoril s kratkim nagovorom zborovanje s. **Mlinar.**

O dnevnem redu sta poročala ss. **Lojze Sedej** in **Jurij Stanko.** V razpravo so posegli ss.: **Ravnik, Korošec, Ajdišek, Trškan, Štukelj** in **Marjak.**

Iz poteka poročil in razprave pomenamo nekaj značilnejših momentov, ki so jih posamezni govorniki poudarili.

Predvsem so naglašali vsi govorniki in govornica, da je vprašanje, ali ustanovimo stranko ali ne, odveč, ker

vsí čutimo potrebo po političnem udejstvanju.

Razvoj kaže, da je boj proti fašizmu in kapitalizmu potreben, in sicer predvsem

za demokracijo

proti vsakršnim političnim stremljenjem. To je v interesu delavstva in šibkejših stanov sploh, kmeta, obrt-

nika, torej naroda. Dve glavni zahtevi delavstva sta danes med drugimi:

zavarovanje za nezaposlenost in določitev eksistenčnega minimuma.

Enako važna je javna kontrola nad gospodarstvom, karteli, bankami in nanortno gospodarstvo, ki je brez te kontrole neizvedljivo. Imamo dalje carinsko vprašanje, ki se mora izvesti v prid splošnosti. Potrebne so torej velike ekonomske reforme. Mi smo za edinstvo države in široke samouprave, kakor smo bili, odklanjamo pa teze bivših meščanskih strank, ki so povzročile anarhijo v državi ter s tem 6. januar 1929.

Ustanovitev, oziroma obnovitev stranke je potrebna. Tudi vsi sestanki, ki jih je doslej sklical akcijski odbor že več, so se izrekli soglasno za obnovitev stranke.

Ob obnovitvi svoje stranke pa moramo imeti eno vendar pred očmi:

nič več cepitve delavskega gibanja, zakaj izkušnje nas dovolj jasno uče, da mora tudi v naši obnovljeni stranki obveljati soglasnost, disciplina in sodružna avtoriteta med seboj in do stranke.

Le taka stranka se bo ugodno razvijala in bo preprečila reakcijo, ki grozi, da popolnoma uniči našo kulturo in naše pravice.

Prav kmetiška kriza pa tudi kaže, da v novo stranko ne spadajo samo delavci, marveč vsi izkoriščani sloji. Med delavstvom ta interes že

bdi. Že pri občinskih volitvah je delavstvo iz lastne iniciative postavilo svoje liste. Odziv volilcev v Dravski banovini na to iniciativo je bil jako ugoden.

Prav velik interes na ustanovitvi stranke imajo tudi nameščenci, zasebni in državni vseh kategorij. V enaki meri inteligenca, ki jo ogrožajo prav tako eksistenčni pogoji kakor delavstvo.

Govorniki, ki so posegli v razpravo, so poudarjali enodušno nujnost za ustanovitev socialnodemokratske stranke

ter je bil predlog, da se stranka ustanovi, oziroma obnovi, sprejet soglasno.

Dne 3. in 4. februarja se bo vršila v Beogradu konferenca zapupnikov iz vse države. Ta bo sklepala o programu in statutu stranke. Akcijski odbor priporoča, da stroke, oziroma kraji pripravijo akcijskemu odboru delegate, da ta overi njih mandate za udeležbo na konferenci. Rednih organizacijskih delegatov še ne moremo voliti, ker ne obstojajo zakonite organizacije.

Tudi to načelo je bilo soglasno sprejeto.

Udeleženci so sledili poročilom s pazljivostjo ter navdušeno odobravali izvajanja in iniciative govornikov.

Predsednik je na to zaključil lepo uspelo zborovanje z apelom k disciplini, enotnosti in aktivnemu sodelovanju pri izgradbi strankine organizacije, čim bosta program in statut sprejeta.

Konferenca za celjsko okrožje

Za ustanovitev socialdemokratske stranke in za razširjenje „Delavske politike“

Tudi v celjskem okrožju je zavladalo v delavskih vrstah živahno zanimanje za obnovitev našega strankinega političnega gibanja. Splošno je naziranje, da je ustanovitev stranke potrebna, prepotrebna baš v današnji dobi. Čimprej se bo moglo delavstvo uveljaviti kot politična sila, tem prej bo lahko aktivno poseglo v razvoj dogodkov in ga zasukalo v svoj prid in v prid vseh tistih milijonov delovnega ljudstva na deželi in v mestih, ki živi iz rok v usta in uživa le to, kar si z lastnim delom priskrbi ali s svojimi rokami pridela. Čas velikih odločitev se bliža z naglimi koraki. Vsak ve, da tako kot je sedaj, ne more in ne sme ostati, ve pa tudi, da sama želja po izboljšanju ne zadostuje, ampak da je za njeno uresničenje treba dela. Še prav posebno pa je treba napeti vse sile, če hočemo doseči cilj, za katerim stremimo: socializem.

V soboto, dne 20. t. m. so se sestali v velikem številu razredno zavodni in socialistično usmerjeni delavci iz Celja in predkrajev. Sestanek je otvoril s. **Svetek**, ki je navzočim raztolmačil namen sestanka in potem obrazložil najpotrebnejše kar se tiče nameravane ustanovitve Socialnodemokratske stranke. Po daljši diskusiji je bil ob živahnem odobravanju storjen soglasen sklep, da je treba stranko čimprej oživo-

tvoriti. Nadalje so bili na sestanku izvoljeni tudi delegati za nedeljsko konferenco.

V nedeljo, dne 21. januarja, pa se je vršila konferenca za celjsko okrožje. Tej konferenci so prisostvovali delegati iz Celja, Celja-okolice, Zabukovce, Šoštanja, Laškega in Velenja.

Konferenca je izvolila za predsednika s. **Svetka**. Po uvodnih besedah predsednika o namenu konference je podal poročilo s. **Eržen** iz Maribora. Navedel je razloge, ki govore za to, da si delavstvo v boju za politično in gospodarsko demokracijo ustanovi socialnodemokratsko stranko, katere cilj je, uresničitev marksističnega socializma. Nositelj strankine ideje in strankine organizacije bo razredno zavedno delavstvo. Zavedati se je pa treba, da mora stranka delati za bodočnost vsega delovnega ljudstva in da bo radi tega morala zlasti polagati pažnjo na milijone malih kmetov, katerim socializem ne samo da ne misli ničesar vzeti, ampak nasprotno dati, kar danes nimajo.

V debati je govorilo precej sodrugov. Vsi so pozdravili ustanovitev socialnodemokratske stranke, katere se naši stari nasprotniki, hitlerjevsko in mussolinijevsko navdahnjeni nacionalisti in vatikanski podložniki tako zelo boje, da so že sedaj naperili svoje najtežje kalibre

proti nji. Stranka bo morala voditi vseskozi odločno načelno politiko. Ni dvoma, da bi na svojem programu ne združila vseh tistih, ki so danes — v mestu in na deželi — obsojeni na počasno umiranje v pomankanju.

Ob zaključku konference je bil izvoljen ožji in širši pripravilni odbor.

Sklenjeno je bilo, da bo poslalo celjsko okrožje na beograjsko konferenco vsaj dva delegata.

Nadalje se je že med navzočimi na konferenci uvedla nabiralna akcija za kritje delegacijskih stroškov za delegate celjskega okrožja na beograjsko konferenco. Nabiralna akcija se bo sedaj nadaljevala po vseh obratih. Delavstvo bo gotovo radevolje prispevalo v to svrhu, da bo častno zastopano pri tako važni odločitvi. Nabrani denar je pošiljati na naslov **France Svetek**, Razlagova ul., Celje. Nanj je tudi naslovljati vse dopise iz celjskega okrožja, ki se nanašajo na ustanovitev stranke.

Obenem je bil tudi storjen sklep, da se bo akcija za širjenje »Delavske Politike« nadaljevala s podvojenim silo.

Okrog 12. ure dopoldne je predsednik zaključil uspelo posvetovanje s pozdravnim klicem novi stranki in socializmu.

(Nadaljevanje na drugi strani.)

F. U.:

K diskusiji o socialističnem programu in taktiki

(Dalje.)

II.

Kakšne naj bi bile naše smernice za realizacijo gospodarskih in socialnih ciljev socializma?

V kolikor smo si pod tem dosejaj kaj konkretnega predstavljali, smo mislili na eni strani na podražavljenje obratov, prehod obratov v državno svojino, na drugi strani na socializiranje obratov, to je prehod obratov v nekako združno svojino. Eno in drugo pa ne vodi v socialistično gospodarstvo, ki mora biti v vsakem primeru načrtno gospodarstvo. Osamljen državni obrat, kakor tudi osamljen združni obrat ostajata dalje edinci anarhističnega kapitalističnega gospodarstva in nista postala del načrtnega gospodarstva.

Načrtno gospodarstvo se mora zamisliti za ves državni teritorij na enem mestu. S silo države se morajo podrediti pod ta načrt vse proizvodne edince. Kjer ni državne sile, tam se tudi o pravem načrtnem gospodarstvu ne more govoriti. Nikakor ni treba, da bi prešle te edince zato tudi v neposredno last ali gospodarsko upravo države. Ako bi bilo to potrebno, bi si morali zamisliti vse gospodarstvo v državi kot veliko tovarno, vse državljanke pa kot neposredno plačane delavce te tovarne. — ideja, v katero je težko verovati, če ostanemo v okviru državnega gospodarstva, v katero pa je popolnoma nemogoče verovati, če gredo naše misli še dalje k ideji svetovnega gospodarstva.

Načrtno gospodarstvo se da zamisliti mnogo realneje tako, da si zamislimo, da se osvoji le v načelu misel, da se upravlja vsaka gospodarska edinica v državi od največje do najmanjše sicer kot samoupravna edinica, a po mandatu širše gospodarske zajednice, ki mora imeti zato v vsako gospodarsko edinico poln vpogled, možnost usmerjanja vsake gospodarske edince, možnost intervencije pri razdelitvi dobrin med poedince sodelavce te edince.

Posamezne razvojne stopnje v borbi za izvedbo načrtnega, a tudi socialno pravičnega gospodarstva so v smislu zgoraj navedenega:

Borba proti poslovni tajnosti. Država mora dobiti poln vpogled čez množino proizvodnje, čez domače konjume, uvoz, izvoz, bruto in čiste zaslužke posameznih obrtnih edinic in razdelitev dobrin na posamezne socialne skupine. Ta pregled naj se začneja pridobivati postopoma, začneja se pri najvažnejših konjumnih predmetih, nadaljujoč pri manj važnih.

Ko se izdela tak pregled, naj se pristopi k izdelovanju splošnega gospodarskega načrta, ki naj si stavi v posebno nalogo omiljenje konjunktturnega valovanja s protiukrepi.

Konjunktorno valovanje pa se mora omiljevati z normami, ki jih daje država gospodarstvu po smernicah enotnega gospodarskega načrta. V kolikor te norme konjunktturnega valovanja ne bi odpravile, naj bi se omilile posledice krize s programom javnih del, v naprej pripravljenih, v naprej financiranih.

Poklicne zadruge, izpopolnjena današnja stanovska združenja, bi mogla biti važen vmesni organ države pri izvajanju teh nalog. Odklo-

niti je misel, da bi mogla zameniti ta organizacija sedanje narodno predstavništvo, že zato, ker je to le skrit poskus, da se odpravi splošna in enaka volilna pravica in zmanjša politična moč širokih množic.

Pač pa bi mogla postati taka udruženja pomožni organ države pri izvajanju državnega gospodarskega načrta, kasneje morda celo centrale, preko katerih bi šla veletrgovina z določenim blagom na odrejenem teritoriju.

Morda se da zamisliti, da bi posegala kasneje država tudi norma-

tivno v razdelitev dobrin med člane take gospodarske edinice v cilju osiguranja gospodarske in socialne eksistence poedinca.

To bi bile glavne smernice konkretnega gospodarskega in socialnega programa, ki bi jim morala po mojem mnenju socialistična stranka slediti. Parole: poddržavljenje, podpiranje zadružništva morejo biti le deli tako zamišljene gospodarske reorganizacije. V tem pogledu igra poddržavljenje večjih kreditnih ustanov in kontrola kreditov važno vlogo.

(Konec prihodnjic.)

Za ustanovitev Socialnodemokratske stranke Jugoslavije

Vse delavstvo Meziške doline enotno in z navdušenjem pričakuje ustanovitev nove stranke.

Preteklo nedeljo se je vršila v Prevaljah okrožna konferenca za Meziško dolino, katere so se udeležili zastopniki našega delavstva iz Črne, Meziče, Leš, Prevalj, Guštanja in Mute. Za predsednika konference je bil izvoljen s. Verčko iz Guštanja in za zapisnikarja s. Topolovec iz Prevalj.

Poročal je s. Petejan iz Maribora, kateri je v daljšem referatu pojasnil motive, ki so dovedli do obnove našega političnega pokreta ter razložil glavne točke načrta programa bodoče nove stranke in njenega statuta.

Po referatu s. Petejana se je razvila obširna in resna debata, v katero so posegli delegati iz vseh krajev, ki so postavili razna vprašanja in zahtevali pojasnila o programu in statutu stranke.

Vsi so poudarjali, da vse delavstvo, ki ga zastopajo, navdušeno in neštrpno pričakuje obnovo naše stranke.

Po končani debati se je soglasno izvolil akcijski odbor za Meziško dolino, v katerega so bili soglasno izvoljeni ss. Topolovec za Prevalje, Stanovšek Henrik za Leše, Paušer in Ajzinger za Črno, Lamprecht in Potočnik za Mezičo, Jug in Lepko za Guštanj, Pregelj in Srebotnik za Muto.

Najbolj ginljiv in posnemanja vreden je bil prizor, ko se je reševalo

vprašanje izvolitve delegatov za državno konferenco, katere se bo vršila 3. in 4. februarja v Beogradu in o kritju stroškov za delegate. Vsi so bili mnenja, da je treba, da odpošlje vsaka izmed navedenih občin svojega delegata v Beograd, da se s tem dokaže vsem nasprotnikom, da bodo na državni konferenci delavstvo zastopali delavci iz tovarn, rudnikov in da ti hočejo obnovo stranke ter za njo doprinesati tudi žrtve.

Mezičani in Črnjani so vstali in rekli: Mi bomo med našimi rudarji nabrali — vzlic revščini — denarna sredstva za dva delegata, od katerih enega odstopimo Lešanom, kateri se nahajajo v največji bedi. Nato je vstal zastopnik Prevalj in rekel: Prevaljčani bomo sami nabrali sredstva za delegate iz Leš. Tudi delegati iz Guštanja in Mute so izjavili, da bodo skušali nabrati sredstva za svojega delegata. Sklep je bil ta, da mora Meziška dolina poslati v Beograd tri do štiri delegate in tekom tega tedna nabrati potrebna sredstva. Prihodnjo nedeljo bo izvoljeni akcijski odbor končno imenoval delegate.

S tem je —odsednik zaključil to prvo politično konferenco ter pozval delegate, da naj gredo z vsem elanom na delo za novo stranko.

To razumevanje in požrtvovalnost sodruhov Meziške doline naj bo za vzgled in vzpodbudo tudi vsem ostalim delavcem Dravske banovine.

V borbi za Avstrijo

Avstrija je protestirala v Berlinu zaradi nacionalno-fašistične propagande, demonstracij in »atentatov«, ki v velikem delu izvira iz Nemčije. Avstrija je zagrozila z intervencijo pri Društvu narodov, ni pa še dobila odgovora, pač pa se je omililo hujskanje proti Avstriji v nemškem režimskem časopisu.

Te dni je bil na Dunaju italijanski državni tajnik Suvich, ki je obljubil pomoč, da ostane Avstrija samostojna ter priporočal, naj naveže vse stike z Ogrsko in Italijo. Samostojnost Avstrije ima za Italijo bolj političen pomen, kakor gospodarski. Italija se boji, da bi se Avstrija zbli-

žala z malo antanto, kar bi pomenilo zmanjšanje italijanskega političnega vpliva v srednji Evropi. Najbrže je pa tudi Anglija istega mnenja, ker bi približanje Avstrije ali celo Ogrske mali antanti pomenilo ojačanje francoskega vpliva v Evropi. Iz tega razloga Anglija podpira italijansko težnjo v bojazni pred francoskim vplivom.

Ne gre toliko za samostojnost Avstrije kakor za politično ravnatežje, to je, za enako politiko raznih državnih zvez kakor pred vojno.

Avstrijski kancler je s svojim protestom v Berlinu napravil diplo-

matično potezo, ki ga naj podpre v njegovih načrtih.

Avstrijski socialni demokrati uvidevajo vso igro. Uvidevajo, da se kancler pripravlja k sodelovanju s plemičem knezom Starhemborgom, ki je v bistvu tudi fašist. Zato apelirajo na avstrijski narod, da naj dobro premisli, preden se sam izroči najnevarnejši diktaturi, ki bi uničila vse pridobitve. Ta vlada že sedaj zahteva poslabšanje socialne zako-

nodaje. Zato naj narod, ne le socialni demokrati, ne da političnega vpliva iz rok ter ga izroči preživelemu plemstvu in stafim cesarskim generalom. Vpliv političnih strank v Avstriji je tako velik, da kancler še ne misli na razpust strank in od strank je tudi odvisno, če se to zgodi ali ne. Odvisno je vse od notranje vrednosti avstrijskih političnih strank.

Obubožanje kmečkega prebivalstva in brezposelnost

Na zadnji plenarni seji Delavske zbornice, ki se je vršila meseca decembra preteklega leta v Ljubljani, sem se ob priliki debate o bodočih nalogah Delavske zbornice v bližnji bodočnosti dotaknil hitro naraščajočemu obubožanju kmečkega prebivalstva v naši oblasti, katero vedno v večjem številu išče kruha v mestih in industrijskih krajih ter sprejme delo pod vsakim pogojem, ki mu jih delodajalci nudijo. S tem, da v tako velikem številu iščejo in dobe dela kmečki fantje, dekleta in tudi mali posestniki sami, se ne poveča samo število brezposelnih mestnih in industrijskih delavcev, ki so navezani samo na svoj zaslužek, temveč povzročajo, da se od dne do dne znižujejo plače, uničujejo kolektivne pogodbe, socialne pridobitve itd.

Apeliral sem na upravo Delavske zbornice, da napravi vse potrebne korake, da prepriča merodajne kroge, da je treba zastaviti vse sile, da se radikalno in čim prej sanira krizo, ki vlada na kmetih ter

zajezi nadaljnje obubožanje kmečkega prebivalstva

in s tem tudi nepotreben dotok kmečkega delavstva v mesta in industrijske kraje, kar bo v veliko korist našega kmečkega in posebej še industrijskega delavstva.

Omenil sem tudi, da je dolžnost vseh, da v današnji hudi krizi omogočajo zaposlitev predvsem delavcem, ki so odvisni samo od svojega zaslužka in šele potem tistim, ki imajo doma — ako že ne drugega — vsaj skromno kmečko hrano in stanovanje, medtem ko je industrijski delavec in delavka odvisna samo od zaslužka v tovarni. Ako tega nima, je izročen najhujši bedi in pomanjkanju ter nima niti črnega kruha niti stanovanja.

Na to resno in potrebno mojo pripombo so zagnali največji krik tisti, ki bi morali gledati resnici v obraz in z resnim delom pomagati, da se to gorje olajša. Z debelimi črkami

so napisali, da sem zahteval, da naj se vse delavce in kmete nažene iz mest na kmete.

Prvi tak krik je zagnala krščansko-socialna »Pravica« in pretekli teden pa še »Kmečki list«, glasilo bivše kmečke stranke.

Na krik »Pravice« nisem polagal toliko važnosti, kakor na izvajanja v

»Kmečkem listu«, okoli katerega se zbirajo krogi, ki bi morali nekoliko globokoje poznati razmere, v katerih danes živi naše industrijsko in kmečko delavstvo in skušati na vse drugačen način reševati to vprašanje, ker so odločujoči faktorji tega lista vsega spoštovanja vredni in vplivne osebnosti v našem političnem življenju. Zato ni lepo, da se njihovo glasilo postavi v pozo demagoškega vaškega agitatorja, ki se ne ozira na sredstva, s katerimi bi oblatil javne delavce in institucije, ki imajo poguma povedati to, kar je res. Še bolj naivno, da ne rečem zlobno, je to, da skuša ta list bedo kmečkega in industrijskega proletariata izrabiti proti politični stranki, katere se šele pripravlja in skuša ustanoviti.

Ne, gospodje kmetijci in krščanski socialci,

ne jaz in tudi nihče od mojih prijateljev ni zahteval, da naj se vse kmečko delavstvo iz mest in industrijskih krajev izžene nazaj na deželo. Obratno, jaz in vsi moji prijatelji, ki delamo na tem, da ustanovimo našo stranko, smo ob vsaki priliki in glasno zahtevali sanacijo krize na deželi, kakor tudi sanacijo gospodarske krize v industriji, obrti in trgovini.

To bomo še glasneje zahtevali, ako pridemo do obnove naše stranke. Z vašimi argumenti ne boste zasejali razdora in sovraštva med industrijsko in kmečko delavstvo, ker ono pozna vaše prozorne namene in ve, da isti bič tepe ene in druge in da ta bič ima v rokah kapitalizem.

J. Petejan.

Eksplozija v brzovlaku pri Brežicah

Peklenski stroj v direktnem vagonu Berlin—Dunaj—Zagreb. Tri smrtne žrtve, en ranjenec.

AA. V ponedeljek, 22. januarja je ob 5.50 uri med železniškima postajama Videm-Krško in Brežice, pri km 36.4 od Zidanega mosta eksplodiral peklenski stroj v direktnem vozu Berlin—Dunaj—Maribor—Zagreb—Sušak, ki je bil priklopljen brzovlaku Dunaj—Zagreb. Ta voz je odpeljal iz Berlina dne 21. t. m. ob 7.50 uri jutraj in prispel na Dunaj dne

Tone Maček:

40

Slučaj Kumbecge

»Kaj, ti lačenperger nas boš učil, kaj naj počnemo in kako naj hodimo?!«

In že ga je nekdo sunil od zadaj, od strani je dobil krepko zaušnico, z enim sunkom mu je nekdo odtrgal sabljo, ki je ni utegnil niti prijeti, deset-rok ga je pograbilo, dvignilo preko cestne ograje in vrglo v umazano vodo Bobna. Za njim je priletela še na polovico prelomljena sablja. Preden se je prav zavedel, se izkopal iz blata in se ves premočen otresel in si izbrisal oči, že fantov ni bilo nikjer več. Sledile so preiskave in zasliševanja z orožniki, a le malokdaj se je moglo dokazati, kdo ga je. Če pa je kedaj radi njega moral iti kdo na ričet, si je bil lahko gotov, da mu bo pri prvi priliki, ko pride zopet na svobodo, temeljito povrnil, in nerazpoloženje proti osovraženi oblasti, posebljeni v tem občinskem stražniku, se je še povečalo. Bil je to nepretrgan boj svobodoljubnosti z oblastjo.

Ko je prišel stražnik, je bilo dvorišče že precej izpraznjeno, a krepelca so še vedno frčala po zraku. Že med potjo je bil srečal trojico, od ka-

terih je eden sepal in obupno javkal, zato je pospešil korake. Na dvorišču je bila tema, zato ni vedel, kaj in kje naj začne. Samo iz okna posebne sobe je svetil pred hišo širok žarek luči, skozi katerega so švigale sopihajoče in preklinjajoče postave in izginjale v temo.

Zavpil je z grmečim glasom:

»Mir! Kaj se godi tukaj! V imenu postave, takoj vsi domov!«

Za hip je hrip in vrvenje po dvorišču prenehalo. A že se je oglasil hripav glas:

»Še tega hudiča je manjkalo!«

»Auf, biks!«

»K vraga z njim!«

Tedaj je priletel v stražnika nek trd predmet, da je kar zastokal. Nekdo ga je iz teme močno sunil v hrbet, da se je zaletel v bližnjo mizo. Izdril je svojo sabljo in zamahnil z njo v temo, a udarec s kolom po roki mu je povsobil roko in je sabljo izpustil. Isti trenutek mu je nekdo vrgl preko glave velik namizni prt, ki se ga je z obupnim mahanjem otepaval in ni ničesar več videl. V istem hipu se mu je začela ovijati okrog života vrv, da ni mogel več ganiti svojih rok, močne roke so mu izpodnesle noge, druge so ga prijele pri glavi in znašel se je v hipu med nebom in zemljo.

»V svinjak ga zaprimo!«

Cez par trenutkov je že priletel na trde podnice svinjaka. V nos mu je tudaril ogaben duh po gnojni in dvoje preplašenih prašičev mu je skakalo po nogah in glavi. Slišal je, kako so zunaj med smehom zabijali svinjakova vrata z močnimi ježblji. Vrvi se je kmalu osvobodil. Z rokama je grabil po tleh in skušal vstati, a kamor je segel, grabil je prijel nekaj mehkega. Skozi hlače na povsod je prijel nekaj mehkega. Skozi hlače na sedalu je začela pronicati gnojnica. Z mukó se je postavil na noge; v boku ga je strahovito bolelo. Obrisal si je onesnažene dlani ob steno. Prešiča sta obupno krulila in tekala drug za drugim v krogu ob steni.

Začel je bobnati po vratih in kričati. Nekdo v bližini se je smejal. Po dvorišču se je slišalo še vedno tekanje, javkanje in preklinjanje. Nato je nekdo tam nekje pri drvarnici pridušeno vzkliknil »Au!« Slišal se je zamolkel padec, potem pa je vse utihnilo. Čez čas je bilo zopet slišati več kerakov, ki so se približevali. Misli je že, da gredo, da ga osvobode. A koraki so se ustavili nedaleč proč. Tedaj je nek ženski glas obupno zakričal:

»Jezus Marija! Ubili so ga!«

(Dalec prihodnjic.)

21. t. m. ob 20.30 uri. Tam so ga priklopili na južnem kolodvoru brzemu vlaku za Trst, odtosno Zagreb, ki je odpeljal z Dunaja dne 21. januarja ob 21.30 uri.

Takoj po eksploziji se je vnel plin za razsvetljavo; ogenj je objel ves vagon in je skoraj popolnoma zgorel.

Ko se je pripetila nezgoda, se je vlak takoj ustavil in so goreči vagon odklopili, obenem pa začeli reševati potnike v njem. V vagonu je bilo 13 potnikov. Trije so bili pri eksploziji ubiti in so jih našli zoglelenele v vagonu. Njihova identiteta še ni dognana.

Od ostalih potnikov je lažje ranjen avstrijski državljani dr. Fritz Stern iz Gradca ter so ga takoj prepeljali v brežiško bolnico, kjer so mu nudili zdravniško pomoč.

Ko so odklopili poškodovani vagon, je brzi vlak nadaljeval vožnjo in prispel v Zagreb z majhno zamudo.

Peklenski stroj je bil spravljen v sedežu enega izmed kupejev.

Ker vse do zdaj ugotovljene okoliščine dokazujejo, da so spravili peklenjski stroj v omenjeni vagon v inozemstvu, je oblast odredila, da se morajo vsi vagoni, ki pridejo iz Avstrije, na obmejnih postajah zamenjati z našimi.

Na kraj nesreče je prišla preiskovalna komisija.

Doma in po svetu

Še vedno kriza v rudniški industriji. Iz dveh premogovnikov smo zadnje čase čitali poročila, da delavci več mesecev niso prejeli plače in so jim bile končno ustavljene še naturalije, ki so jih nekaj časa prejemale. Sedaj na prihaja vest iz državnega rudnika v Krek, kjer so zaprti stari rov Posavina. Odkupljenih bo 150 rudarjev, 35 jih dobi trimesečni neplačan dopust, 115 pa jih takoj odpuste. Neverjetno bridko usodo ima delavstvo. Kriza se postruje, o kakem širokopoteznem načrtnem gospodarstvu pa ne slišimo ničesar.

Načrt nove avstrijske ustave je izdelal bivši kancler dr. Ender. Avstrijsko klerikalno časopisje se čudi novemu fantastično zgrajenemu načrtu. — Ni pa še gotovo, kako bo z realizacijo načrta in kako se bo obnesel v praksi. Pričakujemo, da bodo celo klerikalci razočarani zaradi neuspeha.

Teror nad »Arbeiter-Zeitung«. Avstrijska vlada je izdala dne 10. januarja t. l. naredbo, s katero prepoveduje za dva meseca kolportážo »Arbeiter-Zeitung« (do 19. marca). Tako odgovarja kancler dr. Dollfuss delavstvu, ki želi rešiti Avstrijo pred političnim polomom.

Nemški fašisti z bodali. Vsi vodilni organi nemškega fašizma dobe bodala in pozneje tudi moštvo. Manjka jim še volovski rog, pa bodo pravi stari germanski divjaki. Bodalo pomeni obenem zavratnost.

Prijateljstvo med Albanijo in Italijo je zadnji čas zelo popustilo. Italija je že bila na tem, da Albance popolnoma podjarmi gospodarsko in kulturno. Tedaj pa se je dvignil nacionalni ponos tega borbenege naroda, ki je odločno rekel — jok. Italija je začela groziti, da bo ustavila izplačevanje svojega dolgoročnega posojila. Pa tudi s tem se Albanci ne dajo oplasiti. Pravijo, če nam Italija odreče svojo pomoč, nam jo bo pa gotovo rada nudila kaka druga velsila.

Ameriška delavska federacija, katere predsednik je William Green, je objavila strog bojkot vsemu blagu, ki prihaja iz Nemčije. Vodstvo federacije je razposlalo vsem svojim organizacijam okrožnico, s katero se ima ta sklep z vsoto strogostjo izvajati ne radi mržnje do nemškega naroda, pač pa radi protesta proti režimu, ki je oropal nemške strokovne sindikate vsakega svobodnega udeleževanja. Bojkot se že izvaja. Pristajški delavci nočejo izkrcavati nemškega blaga.

ZDRAVA KAKOR VSAKDANJI KRUI! Pijte zato samo Kathreiner Kneippovo sladno kavo s pravim Franckovim pridakom!

Manifestacija ribniškega delavstva za svobodno strokovno organizacijo

Fiasko razbijačev delavskega pokreta. — Zavednega delavstva ni mogoče pridobiti z vinom.

V nedeljo, dne 21. t. m., se je vršilo zborovanje delavstva iz Josipdola, ki ga je sklicala tamošnja podružnica Splošne delavske strok. zveze in ki je v vsakem oziru lepo uspelo. Delavke in delavci so do zadnjega kotička napolnili lokale v gostilni Ptačnik. Točno ob napovedani uri je otvoril zborovanje s. Pec, ki je uvodoma poročal o porednih vprašanjih tamošnjega delavstva, na kratko pa je tudi omenil predpušno šalo, ki so jo prejšnjo nedeljo doživeli delavci v Ribnici. Prav na tih so namreč mariborski »nacij« sklicali v Ribnici razgovor, na katerega so povabili samo nekatere »izbrane«, medtem ko je organizirano delavstvo zvedelo za sestanek še le tik pred zborovanjem. Hudo pa so bili gospodje presenečeni, ker je na njihovo zborovanje prišlo dokaj lepo število delavcev. Njihovi govorniki so skušali na vse mogoče načine oblatiti zastopnike marksističnega delavstva. Navajali so naravnost gorostasne vsote, ki jih baje dobivajo s. Eržen, dr. Reisman, Uratnik, Topalović, Čeh itd. od strokovnih organizacij za svoje plače. Odlikovali so se pri tem kar trije govorniki.

Toda vse laži niso pomagale, delavstvo jih je takoj spoznalo in na licu mesta obračunalo z njimi. Poparjeni so zapuščali Ribnico in še dolgo jim bo zvenel po ušesih odgovor, ki ga je dalo organizirano delavstvo razbijačem delavskega pokreta in njegovim zavednim delavcem.

Ljubljana

Mešani pevski zbor ljubljanske »Svobode«

je prejel svoj krst na Silvestrovo, ki ga je priredil Krajevni mestrovski odbor Strokovne komisije v Ljubljani.

Ljubljanska »Svoboda« je vedno pogrešala svoj pevski zbor in zunanje podružnice nikakor niso mogle razumeti, zakaj ni v Ljubljani pevskega zbora »Svobode«. Saj je vendar v Ljubljani mogo delavstva in je Ljubljana nekaj delavskega center.

O, da, mnogo delavstva je v Ljubljani, a v nji je, kakor nikjer drugod, dvojna zapreka.

Ena, da delavstvo sicer dela v Ljubljani, stanuje pa izven Ljubljane. K vajam hoditi bi morali mnogi po eno uro in več.

Druge zapreke je ta, da so vsi dobri pevci in pevke, radi in zvesti člani pevskih društev, kakor: Slavec, Trnovo-Krakovo itd. Samo k »Svobodi« noče nobeden prvi kot pevec priti.

Vendar, kljub vsemu — volja, energija, odločnost zmagujejo vse ovire in zidove — se je zbralo 21 fantov in deklet, delavcev in delavk, in pevski zbor, ideja, je postala meso.

Tajnik ljubljanske »Svobode« s. Marinčak, glasbenik, si je štel v dolžnost najti pevce in pevke in jih je našel. Vadil jih je, samo šest tednov jih je vadil in na Silvestrovo je ta zbor nastopil prvič s tremi narodnimi pesmimi: z Aljaževo »Perice«, Ipavčev »Večernica« in s koroško narodno »Spou ptičke pojoo«. Uspeh je bil presenetljiv. Glasovi lepo uglasjeni, harmonično se zlivajoči, razločno izgovarjani vokali, občuteno, dinamično podajanje teh pesmi nam

Ko so se zborovalci pri spominu na to predpušno zabavo dovolj nasmajali, je predsednik podal besedo s. Jelenu iz Maribora, ki se je v svojem govoru obširno bavil z mizernim položajem našega delavstva in njegovim bojem za izboljšanje položaja. Govornik je razkrinkal gotove laži nacionalistov, ki se poslužujejo nacionalizma radi tega, da razbijajo delavski pokret in bodisi hoté ali nehote s tem služijo ne samo domačim, temveč tudi inozemskim (nemškim) kapitalistom.

Kot drugi je govoril s. dr. Gojko Jelenc, ki je v lepem govoru orisal za delavce važna določila iz socialne zakonodaje in pomen svobodne strokovne organizacije ter delavskega tiska za delavstvo.

Zborovalci so pazno sledili izvajanjem referentov in jih nagradili z dolgotrajnim ploskanjem.

Ko so bila rešena še nekatera vprašanja organizacijskega značaja, pri čemer so se delavke in delavci zlasti pritoževali, da nekateri bivši veljaki v Ribnici sikanirajo delavce s tem, da jim odpovedujejo stanovanja, ker so pri občinskih volitvah volili rdeče, je s. Pec zaključil sijajno uspelo zborovanje. Po dverani pa je zaorilo: »Mi smo zavedni delavci, to si naj zapomnijo vsi tisti razbijači in izkoriščevalci, ki mislijo, da smo napredaj za vino, ki ga plačujejo nacionalisti na svojih shodih.«

je odkrilo lepoto petja. In to komaj po šest tedenskih vajah, ko se je moralo vse piliti in vaditi kakor vedno v početku. Burno ploskanje je bilo v priznanje. Ljubljanska »Svoboda« ima svoj pevski zbor. In pevski nastop, krst njegov je privabil še nove pevce in pevke.

Osmelil bi se, da ob tej priliki potrkam na proletarski ponos naših sodrugov pevcev, ki pojo pri meščanskih pevskih zborih in jim rečem:

Sodruzi in sodružice! Kaj je res tako težek korak in so vaše noge tako okorne, da ne morete stopiti k pevskemu zboru ljubljanske »Svobode«?

IV. (XXIII.) DELAVSKI PROSVETNI VEČER »SVOBODE« IN »ZARJE«, takorekoč ponovitev Cankarjevega večera, bo v soboto, dne 27. januarja 1934 v dvorani Delavske zbornice ob 20. uri. — Spored bo v glavnem isti, kakor je bil 13. januarja 1934, s spremembo in dopolnitvijo nekaterih točk. Tako bo na pr. nastopil tudi harmonikaš, znan iz pogostih nastopov v radio, lesni delavec Alojzij Kokalj. Nastopil bo pevski zbor del. pevškega društva »Cankar«, itd. — Pridite, kajti ta večer bo zelo lep. Vstopnice še že dobe.

Maribor

Obrati so v rokah svobodnih strokovnih organizacij

Poleg obratov, ki smo jih navedli že v prejšnjih številki »Delavske Politike«, so se vršile volitve obratnih zaupnikov ob v sledečih podjetjih:

V predilnici tvrdke Hutter in drug je bila vložena samo lista Splošne delavske strokovne zveze, tako, da je bila rdeča kandidatna lista v celoti izvoljena.

Istotako so bile vložene samo naše kandidatne liste v podjetjih: predilnica tvrdke Ehrlich Avgust, tekstilna tovarna Thoma Karol in v kemični tovarni »Unio družba« v Melju.

V soboto, dne 20. t. m., so se pa vršile volitve v tekstilni tovarni »Doctor I drug«, kjer je bilo vsega skupaj oddanih 463 glasov. Od teh je dobila rdeča kandidatna lista 357 glasov in 13 mandatov, plava lista pa 102 glasova in 3 mandate. O pravilnosti plave kandidatne liste v tej tovarni pa bo-

Nemške žene. — Zakaj so odpovedali železničarjem stanovanja? Poročali smo že, kakšno razumljivo razburjenje vlada med železničarji delavnice drž. železnice, ker je uprava okrog 20 rodbinskih očetom ob novem letu odpovedala brez navedbe razlogov naturalna stanovanja v koloniji. Ni eni od njih, ki bi se odločil, da se preseli. Sedaj pa

Predavanje »Svobode«. V sredo, dne 24. t. m., bo predaval s. Grčar »O stanovskih državi«. Pridite vsi.

»Mariborer Zeitung« v Avstriji prepovedana. Avstrijska zvezna vlada je na podlagi točke I. odredbe od 12. oktobra 1933 objavljene v avstrijskem zveznem službenem listu št. 472 prepovedala za vse avstrijsko ozemlje razširjenje v Mariboru izhajajočega lista »Mariborer Zeitung« za dobo enega leta, to je, do 16. januarja 1935. Prestopki se bodo kaznovali z globo 2000 šilingov ali s tremi meseci zapora. V Nemčiji radi tega gotovo ploskajo naši stari Mariborčanki.

Ogrevalnica za brezdomce se je otvorila poleg mestne oskrbnišnice in je cel dan zakurjena. Brezposelni brezdomci dobe tam tudi skromen obed na karte, ki jim jih izda mestni socialni urad in ki jih je bilo do sedaj izdanih 30. Kdaj bomo dobili še azil, kjer bi mogli brezdomci tudi čez noč ostati?

Izdajamo potrdila o nacionalni zavednosti. Prejšnji teden se je vršila pri mariborskem sodišču senzacionalna razprava o tožbi hčerke slovenskega uradnika proti nekemu uradniku, prišlemu iz Zagreba, kateremu so razni gospodje iz narodnega tabora, med njimi senator dr. Ploj, oba okrajna glavarja, policijski komisar s kolodvora, slovenski odvetniki, bančni ravnatelji itd. podpisali izjavo, da je med drugim »nacionalno aktiven«. Razen tega je bila v tisti izjavi tudi žaljivka za dotično gospodično. Poročilo o tej razpravi in izjavi je prinesel tudi nacionalistični tednik, ki se med drugim razburja, da je podpisal to izjavo o nacionalni aktivnosti gospoda, ki baje o nacionalno aktiven, tudi naš sodrug Oslak. Ja, gospodje, zakaj pa ne? Za sodrugom Oslakom so na tisti listini, ki bi naj šla v Beograd, še razni odlični nacionalisti, reprezentanti mariborskega narodnega kulturnega udeleževanja. Če smatra ta gospoda iz narodnega tabora, ki nas vedno napada za nemčurje, vendarle sodruga Oslaka za kapaciteto, ki lahko izstavlja spričevala o nacionalni zavednosti, zakaj pa ne. Sodrug Oslak je ljubezniv človek in rad podpisuje, če to nič ne stane. Torej, nacionalisti, le še pridite k sodrugom po potrdila o nacionalni aktivnosti, vendar pa ni gotovo, če jih boste dobili, ker pri marsikateremu izmed častitih narodnjakov je nacionalizem samo na prsih pripet znak.

Pri mariborski Borzi dela je bilo lansko leto vpisanih 5150 brezposelnih. Borza je posredovala delo 1998 brezposelnim. Podpora je dobivala 2974 brezposelnih, v skupnem znesku 271.502 dinarja.

Hišni lastnik jamči v slučaju poškodb radi poledice, ki se pripete na hodniku pred njegovo hišo. Tako je odločilo sodišče v Pragi v neki pravdi, ko je nek pasant tožil za odškodnino hišnega lastnika, pred katerega hišo je na poledici padel in si zlomil nogo. Hišni lastnik je moral plačati.

Iz garderobe sportnega kluba »Maribor« se je oni dan zelo kadilo, pa so varnostni organi šli gledati, kaj se v nji godi. Našli so desetorico prezebajočih brezdomcev, ki so si v baraki na tleh zakurili. Lahko bi se bila vnela baraka s tribunami vred. Reveže so spravili k »Grafu«, odkoder jih bodo spravili vsakega v svoj kraj. Pa naj še kdo reče tako ali pa tako...

Delavski sportni klub »Svoboda« vabi na redni letni občni zbor, ki se bo vršil v petek, dne 26. januarja 1934 ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II., z običajnim dnevnim redom. — Navzočnost za člane strogo obvezna! Vsi drugi prijatelji delavskega sporta vabljeni! Odbor.

SK »Svoboda«. Zimski trainingi v telovadnici so se zopet uredili. Urnik je takole razdeljen: ob torkih ob 7. do 9. ure rezerva in I. juniorji, ob četrkih od 7. do 9. ure prvo moštvo. Trainingi so poverjeni v vodstvo s. Novaku.

Celje

Ali ustanovimo S. D. S. J.? Ker obširnega gradiva na sobotnem sestanku ni bilo mogoče predelati, se je sklenilo nadaljevati sestanek prihodnjo soboto, 27. 1. ob 20. uri istotam. Na tem zborovanju se bo predebatal načrt programa in statuta, da bodo delegati, ki bodo odposlani na ustanovni kongres, povsem poučeni o željah in zahtevah delavstva glede nove stranke. H koncu je bil izvoljen pripravljalni odbor, ki bo takoj, čim bo stranka ustanovljena, pripravil vse potrebno za agitacijo v javnosti in za vpis članov.

Pritožbe glede poslovanja celjske Borze dela so zadnje čase tako pogoste, da bomo tej stvari v eni prihodnjih številki posvečili podrobno razpravo. Zaenkrat bi le pripomnili, da poslovanje Borz dela premalopuščevo, da tisti, ki so na njeno uradovanje navezani, niso cestne barabe, temveč ljudje, ki so vplačevali zanjo svoje prispevke, in imajo pravico tudi do podpore. Nimamo nič proti temu, da se izkoriščevalce institucije energično iztrebi, toda s poštemimi ljudmi, ki so že itak vsled brezposelnosti nesrečni, je pa treba pošteno in človeško postopati.

Ce si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Hrastnik

Če se svet mal' zavrti, hitro barvo spremeni. Pri nas imamo moža — da, moža, žene niso nikoli takšne — ki rad nosi veliki zvonec. On ne vpraša za barvo, ampak je vedno tam, kjer se mu zdi, da je bližje svojemu cilju. Lovec strelja zajce, divje peteline itd., kozle, pa pravijo, lahko vsakdo — tudi brez puške. In naš mož jih strelja. Trenutno se nahaja na lovu za rudarskimi glasovi. Zelo naporen je tak lov. Teža se zaveda tudi naš mož in se zato hoče z zvijačo približati »divjačini«. Namen posvečuje sredstva. To je glavno načelo nacionalistične propagande. In ker je ta mož vseskozi načelen človek, se kajpada drži tega gesla in ga skuša na vse načine uporabljati tudi v praksi. O sedanjem vodstvu II. rudarske skupine pravi, da je ono krivo, da je bil odpuščen g. B., rudar in posestnik iz K. Kdo drugi naj bi to bil? Čudno, da dični možakar ne trdi, da je vodstvo II. rudarske skupine odgovorno tudi za vse ostale redukcije delavstva in še za tiste, kar jih bo. Veliko kalinov mož ne bo našel, ki bi se mu hoteli obesiti na njegove limanice. Saj je vendar znano vsem in vsakomur, da je vodstvo II. rudarske skupine rešilo svojo nalogo v polni meri, tudi za vse tiste, ki so pri volitvah vodili divjo gonjo proti sedanjim funkcionarjem. Mož bi najbrž rad zmagal pod plavo zastavo, da bi kot vojskovodja zopet enkrat komandiral: »Masa nieder!« Toda gospod bodo »ustrelili en veliki kozel«, ako jim ne bo kdo pojasnil, da se pri nas volijo zastopniki II. rudarske skupine, ne pa obratni zaupniki. Gospod tega še ne vedo, samo komandirali bi radi pod plavo zastavo! Pa boste tudi to pot streljali mimo cilja; pazite, da ne boste pogodili še sebe!

Zaupniki mrtvaških glav. Delavcem v kemični tovarni se ponujajo za zaupnike ljudje, oboževalci mrtvaških glav. Kaj naj bi le s takimi, ki jim je smrt — pa ne naravna, ampak nasilna — simbol njihovega dela?

Prijatelji, prihodnjič vam bo raznašalec našega lista nekaj povedal. Glejte, da bo mogel povedati kaj lepega. Nekateri pa bodo prišli v »žehto«; ne pomagajte nič!

Trbovlje

Vožnja v smrt. Dne 20. t. m. se je naglo raznesla vest po vseh obratih, da se je zjutraj pred začetkom jutranjega šihita ponesrečil pri vožnji z žično železnico delavec Gačnik Franc. Nekje med potjo je moral skočiti na premikajočo visečo takozvano »kiblo«. V temi ni opazil, da mu preti nevarnost pri napeljevalnih napravah, kjer ga je prerezalo čez prsi. Ponesrečeni ni bil naklonjen zavednemu delavstvu in je ob prilikah rabil izraze, ki jih ne napišemo, vendar mu iz naše zavednosti vse odpustimo, ker vemo, s kom je občeval, v kakšnih krogih se je udejstvoval in kdo mu je nudil izobrazbo. Odgovoren za nesrečo ni nihče. Zeni in preostali družini pa izrekamo naše sožalje.

Praznovanje se je pričelo. Kaj se pravi skozi celo poletje praznovati polovico delavnikov, to ve samo tisti, ki je s praznovanjem v temelju svojega obstoja prizadet. Po dvemesečni zaposlitvi se je pričelo zopet praznovati pri rudniku. Niso še zaceljene rane, ki jih je prizadelo rudarjem praznovanje iz leta 1930, 1931, 1932 in leta 1933 in že se prične nova borba rudarjev in njihovih družin s pomanjkanjem. »Jutro« je sicer že tolažilo rudarje, da je praznovanja konec in da se začne za rudarje novo življenje z 22 timi šihiti na mesec. Na žalost moramo ugotoviti, da so vse te vrste obljube »Jutra« ostale vedno neizpolnene obljube in da je moralo rudarsko delavstvo potem prenesti še večje razočaranje. Enkrat mora biti konec slepomisanja, enkrat mora biti konec obetanja in fraz, enkrat mora biti tudi konec tega rodoljubarstva, ki ga imajo zmajati tisti polna usta, ki hočejo na račun rudarjev in rodoljubarstva živeti in na stotletih sedeti. Širjenje jetike v Trbovljah med rudarsko dečo in odraslimi naj bo dovolj glasni moment, kakšne razvaline življenja je zapustilo po rudarskih revirih praznovanje, redukcije, beda in pomanjkanje.

Zagorje ob Savi

Zadeva bratovske skladnice. Ze dolgo se je susljalo, da v pisarni tukajšnje bratovske skladnice nekaj ni v redu. Prihajale so pritožbe, da poslovanje zelo zaostaja. Večkratni pregledi poslovanja in knjig so dokazali, da je predsednik krajevnega odbora imel zelo prav, ko je rekel, da, če hoče biti odbor na mestu, potem mora uvesti red v poslovanju. Zato je čisto prav, da se tisti, ki dajejo povod pritožbam s tega mesta, odstranijo. O tem bodo pa imeli besedo člani na svoji krajevni skupščini.

Zadeva kuhinje brezposelnih. V »Jutru« z dne 19. januarja t. l. je izšla notica z naslovom: »Kuhinja za brezposelne v Zagorju«, v kateri beremo med drugim tudi to-le: »Vsi, ki prejemajo hrano, izrekajo dobrotnikom najtoplejšo zahvalo.« K temu pripominjamo samo, da so ti dobrotniki predvsem lačni zagorski rudarji, in še daleč ne tisti, na katere se v notici namigava. Če hočemo izračunati, koliko so rudarji in drugi nameščenci že vplačali v dobrotni fond, in če bi to vse v Zagorju ostalo, potem bi najbrž ne bilo toliko lačnih brezposelnih.

Silajna zmaga kovinarjev jeseniškega revirja

Od oktoberskih zborničnih volitev smo narasli za preko 250 glasov

Volitve obratnih zaupnikov, ki so se vršile dne 20. t. m., so presegle vsako pričakovanje. Vsi so nam napovedovali, da bomo nazadovali, da marksizma ni več, ker propada povsod. Nacionalci so delali stave, da bodo narasli za sto odstotkov, klerikalci so se tudi nadejali povečanja njihovih glasov. Naši fantje so bili pa tiho, ne iz bojznosti, ali rekli so si: »Vsi boste narasli, kdo pa naj potem zgubi, mar mi, to bomo pa šele videli!« Parola je bila: vse mora na volišče. Da postavimo na laž številko občinskih volitev, ki so jo meščanski listi tako vidno objavljali, koliko je marksistov na Jesenicah, da potrdimo zbornične volitve, ki bi bile lahko še boljše, da je šlo delavstvo v večjem številu na volišče, smo šli na delo. — Udeležba pri teh volitvah je bila nad 95 odstotka.

Številke govore tako:

Sava:

SMRJ 848 glasov, 11 zaupnikov.
JSZ 258 glasov, 3 zaupnike.
NSZ 164 glasov, 2 zaupnika.

Javornik:

SMRJ 433 glasov, 7 zaupnikov.
JSZ 146 glasov, 2 zaupnika.
NSZ 105 glasov, 2 zaupnika.

Dobrava:

SMRJ 99 glasov, 4 zaupnike.
NSZ 27 glasov, 1 zaupnika.

Demokracijo otrokom!

Oklic čehoslovaških duševnih delavcev

Duševni delavci čehoslovaške republike so izdali državljanom in državljanke republike oklic naslednje bistvene vsebine:

Težki gospodarski položaj, ki je zatekel ves svet, meče svojo grožnjo čeno tudi na bodočnost našega naroda in države. Kakor povsod, dorašča tudi pri nas generacija otrok, ki jo ogrožata beda in glad moralno in fizično.

Demokracija, ki jo danes reprezentiramo, ne sme in ne bo dopustila, da bi generacija, ki pride za nami, trpela škodo v svoji življenjski sili. Dosedanja sredstva daleko niso zadostovala za veličino in število nalog, za katere smo mi kot očetje, vzgojitelji in voditelji bodoče generacije odgovorni. Treba je to pomoč povečati, dosedanje požrtvovalno delo koncentrirati ter vrste prostovoljnih pomagalec razširiti.

Sklicevaje se na častne tradicije preteklosti se duševni delavci iznova obračajo na vse z iskrenim in svarečim opominom. Kličemo in prosimo Vas, može in žene naše države brez razlike, da se zavzamete prostovoljno skupno za tole skrb: **Čuvajte mladino duhovno in telesno in osigurajte življenje bodočih!** Prav ob težkih časih se ne smemo odreči stvari, ki je v naših rokah.

Prosimo Vas vse, da si v tem podaste roke, združite se v dolgo verigo, kakor store to oni, ki rešujejo potaplajočega. Predvsem vabimo vse zveze in organizacije vseh jezikov in plasti, da se temu skupnemu delu posvetijo s prostovoljno službo v najširšem pomenu besede. V službo za blagor otrok republike.

Demokracija, ki ne bi bila voditeljica, učiteljica in hranilka bodočih generacij, ki ne bi znala v težkih časih sama iz sebe ustvariti organizacije prostovoljne pomoči in prostovoljne službe, bi zamudila pravi čas utrditve samohrambne vere vase v človeštvu.

Moramo delati in žrtvovati. Ape-liramo na vest in dobro voljo.

Oklic je podpisalo par sto duševnih delavcev.

Francoski trdnjavski pas dovršen. Podtajnik v vojnem ministrstvu je sporečil časnikarjem, da je ob nadziranju francoskega vzhodnega trnjavskega pasu (proti Nemčiji) ugotovil, da so dela izvršena v najlepšem redu.

Ako seštejemo naše glasove, dobimo 1380 glasov, nasprotnika oba skupaj 700 glasov, torej jima manjka, da bosta imela skupaj kar imamo mi sami, 680 glasov. Torej je dobil od 32 delavskih zaupnikov SMRJ 22 zaupnikov.

Sodrug! kovinarji! Hvala vam za vašo požrtvovalnost! Dokazali ste s tem, da razumete pravilno sedanjí čas, potrdili ste nam, da smo na pravi poti. Preko teh števil, ki dovolj glasno povedo našo moč in našo nezlomljivo voljo, ne bo mogel nihče. S tem vašim zaupanjem, sodrug! bomo nadaljevali naš boj za kolektivno pogodbo, za priznanje pravičnega, v obratnem zakonu utemeljenega delovnega reda, za točno izvajanje socialne zakonodaje, za zaščitna sredstva in higijenske varnostne naprave itd.

Metode in način postopanja z delavstvom od strani raznih gospodov se bo moral spremeniti, če hočemo mir in gostoljuben kruh pri nas. Nočemo s tem nikomur groziti, ali povemo pa tudi, da nam je dosti že vsega in da smo raznih groženj že siti do grla. Vedno in povod smo bili za miren sporazum, čeprav smo za istega morali doprinesiti žrtve, tako bo tudi v bodoče, če bo tudi na noprotni strani toliko dobre volje zato, kot pri nas, v nasprotnem slučaju pa bodo tudi odgovornost za posledice morali prevzeti gospodje sami. Sodrug! vztrajno za številko, ki smo si jo postavili in uspehi ne morejo izostatiti!

1935 — vojna v Aziji

Ruski vladni krogi so mnenja, da neposredne nevarnosti za vojno med Rusijo in Japonsko še ni. V kratkem se prično pogajanja za odkup ruske vzhodnokitajske železnice, če mandžurska vlada izpusti iz ječe železniške nameščence, ki jih je zaprla. Pogajanja bodo napetost nekoliko omilila, vendar kaže, da si hoče Japonska končno osvojiti vpliv nad vso vzhodno Azijo, torej tudi nad obmorskimi pokrajinami Rusije. Japonska je sedaj nekoliko oslabiljena po vojni na Kitajskem. Utrditi se pa hoče v Mandžuriji ter izpopolniti vojsko in mornarico, kar se zgodi v dobi enega leta. Sovjetska Rusija se zaveda te opasnosti ter se pripravljaja nanjo predvsem s prijateljskimi pakti z drugimi deželami. Ob tej priliki zavrača Rusija trditve, da je sklenila s Poljsko prijateljsko zvezo. Dogovor s Poljsko ima edini namen, da štiti neodvisnost baltičskih držav, na čemer sta Rusija in Poljska enako interesirani.

Književnost

Deseti brat, najpopularnejši slovenski roman Josipa Jurčiča, je izšel sedaj kot odrski roman za ljudske odre v priredbi Ferda Delaka. Dobi se samo v založbi »Naš oder«, Ljubljana, Gajeva ul. 8. To odersko delo, ki bo gotovo šlo po vseh ljudskih odrih je izdano tiskano kot rokopis, namreč vsak oder, ki hoče delo vprizoriti, piše po 15 izvodov knjig in dobi potrdilo, da je prost vseh avtorskih tantiem. 15 izvodov stane Din 300.—. Delavski odri »Svobode« pa plačajo samo 250.— Din, in so ravnotako prosti vseh tantiem.

TAKO SE RUSIJA SMEJE, je naslov knjigi, ki jo je spisal znameniti ruski pisatelj Mihael Zoščenko, prevedel pa Ivan Vuk, je pravkar izšla. Knjiga obsega 200 strani, je zelo lepa ter stane broširana Din 14.—, lepo vezana pa Din 28.—. Naroča se pri upravi »Delavec« v Ljubljani. Denar lahko pošljete tudi v znakmah. — Istim se dobiva lepa povest Ivana Vuka »V ZNAMENJU HALLEYEVE REPATICE«, Stane broš. Din 6.—, vezana pa Din 16.—.

Vsi letni naročniki »Radiowell« dobe **zastonj** 14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

ali pa Kürschnerjev ročni leksikon, (900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno radijsko cev.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radiowell«. Naroča se Administration der »Radiowell« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Žitni monopol v Bulgariji

Na zahtevo kmetiške stranke je uvedla Bulgarija monopol na pšenico in rž. Vlada meni, da bo s tem zmanjšala stroške za kmetijstvo, ker se bo racionalneje gospodarilo.

Razno

Na Dunaju so zaprli hipnotizerja Karla Chmela, ki je z izgovorom, da jim bo s hipnozo ozdravil razne bolezni, vabil v svoje stanovanje ženske, ki jih je potem v hipnotiziranem stanju spolno zlorabil.

Ogromno dunajsko konzumno združenstvo. Tudi dunajsko združenstvo je silno trpelo zaradi gospodarske krize. Kljub temu se je pa razvilo še prav posebno v krizi, to je v letih 1928 in 1929, za katero dobo imamo statistične podatke. L. 1929 je imelo že 202 prodajalni ter je znašal promet celotnega socialističnega združenstva 36,222.300 šilingov, to je 290 milijonov dinarjev. Do danes se je združenstvo še razvilo, ker ga je tudi občina po možnosti podpirala, ker je v socialnodemokratskih rokah.

Kranjska industrijska družba je objavila svoje bilanco, ki kaže, da se železna industrija povoljno razvija. Vrednost v strojih izkazuje okoli 76,5 milijonov dinarjev, lani 70,2 milijona, a leta 1929-30 še komaj 9 milijonov. Odpis od vrednosti strojev znaša letos 14 milijonov, dočim je znašal 1929 le 978.000 Din. Velike so investicije in odpisi, a se je kljub temu povečal surovi dobiček, ki je znašal 1930 17 milijonov, 1929 le 4 milijone, a v poslovnem letu 40 milijonov dinarjev. Taka je — industrijska kriza.

Göringu očitajo krivo prisego v procesu o požigu parlamenta. V procesu je Göring izpovedal, da se je neki fašistični voditelj sam umoril. Z dokumenti in pričami pa sedaj dokazujejo, da so fašisti z vednostjo glavnih voditeljev obkolili njegovo stanovanje ter mu ukazali, da se ustrelji. Ker tega ni storil, so ga ustrelili fašisti sami. O tem ve baje tudi Hitler.

Lože v Nemčiji bodo razpuščene. Pruski ministrski predsednik Göring je tri velike prostozidarske lože razpustil kot državi nevarne. Ukazal je ložam, da morajo same skleniti razpust. Občni zbor v ta namen lahko zahteva en sam član. Vse imetje razpuščenih lož se porabi v zmislu določb državlanskega zakonika.

Vojno ladjo brez posadke je zgradila Angleška. Ima dva motorja in bo mogla voziti 100 kilometrov na uro. Na ladji ne bo nobenega človeka in se bo vodila potom radiotelegrafije. S svojimi torpedi, ki se bodo mogli v poljubnem času avtomatično izprožiti, bo lahko potopila največje sovražne ladje.

Japonski general Seitsugu je izjavil dopisniku nekega lista, da hočejo Združene države ameriške in Rusija popolnoma odrezati Japonsko od ostalega sveta. Edino sredstvo, da se izognemo vojne je, da se bela rasa odreče svoji nadvladi v Aziji. Spopad v Tihem oceanu bi pomenil katastrofo tako za Japonsko, kakor za Ameriko. Japonci so za vojno dobro pripravljani.

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske nogavice po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon števil. 2324.